

Utbildningsinspektion i Lidens skola grundskola F–9

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Lidens skola	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	21
Förskoleklass	7
Grundskola	189
Särskola	1

Utbildningen vid Lidens skola omfattar förskoleklass till och med årskurs 9 med totalt cirka 200 elever.

Skolan inryms i tre separata hus. Gamla skolan är en äldre träbyggnad som inrymmer klass F–6. Viss del av undervisningen för de yngre eleverna ges även i den Nya skolan. Denna består av två tegelbyggnader från 1960-talet med klassrum för årskurs 7–9. Där finns också lokaler för musik, slöjd samt hem- och konsumentkunskap. Idrottslokal och matsal ligger i huvudbyggnaden.

Skolans elever och pedagogiska personal arbetar i två arbetslag; F–6 i Gamla skolan och 7–9 i Nya skolan.

Skolbarnsomsorgen har en fritidsavdelning som är integrerad i Gamla skolans lokaler tillsammans med klass F–2.

Av skolans elever åker de allra flesta skolskjuts, några upp till 4 mil enkel resa.

Nästan alla elever i årskurs 9 fortsätter i någon gymnasieskola i Sundsvall. Undantag är de som väljer Nordviks eller Skedoms lantbruksskolor.

Genomförandet av inspektionen i Lidens skola

Skolverket sände den 30 april 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Lidens skola har bestått av undervisningsrådet Lena Ålander och experten Ola Dahlgren. Besök i Lidens skola pågick mellan den 7 och 9 december 2004.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Lidens skola, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Lidens skola genomfördes intervjuer med rektor, pedagogisk personal, föräldrar och elever. Lektioner och verksamheter i förskoleklass samt årskurs 2, 6 och 9 besöktes. Under besöket fördes också samtal i arbetslag samt med andra elever och vuxna.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

I den lokala arbetsplanen samt i kvalitetsredovisningen för Lidens skola anges mål som kontinuerligt revideras utifrån en årlig utvärdering och uppföljning.

För läsåret 2003/04 nämns bland annat att skolan inte har haft några dokumenterade fall av mobbning. Man anger dock att dold mobbning kan finnas i mindre omfattning.

Enligt inspektionsteamets bedömning och skolans attitydundersökningar stämmer den bilden. En del mobbning som är känd förekommer fortfarande, men däremot uppges inga andra fall av kränkningar i form av till exempel könsord till flickor.

De ordningsregler som finns är få. De är accepterade och följs, men det är enligt eleverna lärarna som skrivit dem själva

Elever över lag trivs och känner sig trygga i skolan. Det finns dock undantag, framför allt bland de yngre eleverna. De allra flesta upplever ändå en lugn och bra stämning, både i och utanför klassrumssituationen.

Vissa delar av skolans lokaler är slitna och i behov av reparation, men inget klotter eller annan skadegörelse syns. Eleverna uttrycker att de känner och tar ansvar för sin gemensamma arbetsmiljö.

Ett ömsesidigt respektfullt bemötande visas för det mesta, både mellan elever och mellan elever och vuxna.

I Lidens skola upplever många elever och personal att det i praktiken finns två eller tre skolor i skolan. Det visar sig bland annat som bristande samsyn och brist på enhetlig social gemenskap. Detta förklaras bland annat med att de spridda lokalerna i olika byggnader försvårar för både personal och arbetslag att hinna träffas dagligen exempelvis på rasterna. Här har rektor försökt men inte lyckats ordna bättre förutsättningar. Man väntar på att de ombyggnadsplaner som finns ska sättas i verket.

I skolans lokala arbetsplan anges i visions- och ledardeklarationen att Liden är en hälsofrämjande skola som kännetecknas av delaktighet, utveckling och välbefinnande. Vidare nämns att genom att eleven har en klasstillhörighet skapas trygghet där eleven lär sig demokrati (se vidare under område 3 Arbetsmiljö och delaktighet).

Vid inspektionsbesöket menar ändå många elever att det inte finns så mycket utrymme för att argumentera för sina åsikter. Formellt inflytande i klassråd eller andra samverkansformer är inte ett känt begrepp hos alla elever och genomförs inte i alla klasser. Elevråd finns och leds av rektor eller fritidsledare. Elevrådsrepresentanter uttrycker att de har ett ganska bra inflytande. Elevrådet har bland annat diskuterat skolgårdens utformning och utemiljön.

Många elever anser att det är viktigt att kunna påverka, både i och utanför klassrummet, men de flesta elever menar att det oftast är lärarna själva som bestämmer det mesta vid skolan. Frågor om elevernas arbetsmiljö kan handla om till exempel användandet av inneskor som bara gäller för eleverna och inte de vuxna.

Ansvar och elevinflytande då det gäller det egna lärandet upplevs som begränsat, speciellt bland de något äldre eleverna. I många klasser råder ändå en bra kontakt med goda relationer mellan vuxna och elever.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolan uppnår goda resultat inom området normer och värden. Det är dock ett angeläget förbättringsområde att utveckla en enhetlig social gemenskap i skolan för både elever och personal för att skapa samsyn.

Vidare bör alla elevers åsikter få komma till uttryck genom exempelvis klassråd eller andra samverkansformer, för att öka inflytandet och främja ett demokratiskt förhållningssätt.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

Lokalt bearbetade kursplaner och måldokument utifrån läroplanen och de övergripande målen formuleras för varje ämne och årskurs på Lidens skola.

För att konkretisera mål och måluppfyllelse för de yngre eleverna används en bild, "Huset", som illustrerar vilka kunskapsområden som eleven behärskar. På detta vis kan eleven själv se hur kunskapen växer och när målen uppnåtts.

Eleverna har lärt sig att arbeta både självständigt och tillsammans med andra, men lusten att lära är inte lika utmärkande i alla klasser.

Bland de yngre eleverna finns många som är ivriga och nyfikna. Här främjar den pedagogiska personalen flera olika slags färdigheter och förmågor hos eleven.

Att anpassa undervisning och lärandemiljön efter olika elevers förutsättningar anses viktigt och eleverna görs också medvetna om sin egen lärstil. Eleverna har på så sätt fått en god insikt i sitt eget sätt att lära. Individuella utvecklingsplaner för varje elev ska underlätta kommunikationen mellan elev, lärare och förälder.

Detta finns det även några exempel på i årskurserna 7–9 där läraren medvetandegör eleven om lärprocessen och det egna ansvaret för sitt lärande. Här visar också eleverna ett mycket stort engagemang i klassrummet. Det finns dock andra exempel där eleverna inte fått lära sig att själva ta ansvar för och regelbundet utvärdera sitt arbete. Elever uttrycker också att det ibland råder en ensidig bedömning av kunskaper och måluppfyllelse, ofta bara genom flera skriftliga prov.

Tillgänglig statistik visar på mycket goda resultat vårterminen 2003 för årskurs 9. Det genomsnittliga meritvärdet (227,9) har stadigt förbättrats över tid och var klart över snittet, både jämfört med Sundsvalls kommun (199,2) och hela riket (205,4). Det är dock stora skillnader mellan flickors och pojkars betyg även på Lidens skola, precis som i resten av distriktet, Sundsvall och nationellt.

Av resultatsammanställningen framgår att 90 procent av eleverna i årskurs 9 var behöriga till gymnasieskolans nationella program år 2003. Två år tidigare, år 2001, var motsvarande andel bara 75 procent. 2004 års siffror visar att cirka 20 procent av eleverna saknar behörighet.

Det senaste årets resultat för årskurs 9 visar alltså på en klar tillbakagång. På skolan har man dock inte följt upp eller analyserat resultatförändringarna eller den stora skillnaden mellan flickors och pojkars betyg.

Det var 9 procent av eleverna i årskurs 5 som ej nådde målen i de nationella ämnesproven, vilket är ett relativt gott resultat jämfört med distriktet (13 procent) och Sundsvall (16 procent). Det är också en klar förbättring sedan år 2003 då det var dubbelt så många, 18 procent som ej nådde den grundläggande kunskapsnivån i svenska, engelska och matematik.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att Lidens skola uppnår goda resultat av det pedagogiska arbetet när det gäller elevernas kunskaper. Det är dock stora variationer mellan elevers självtillit, liksom förmågan att arbeta självständigt och utvärdera sitt eget lärande. Eleverna behöver få ett utökat ansvar och inflytande över sitt eget lärande för att på så sätt öka sin motivation och lust att lära.

Kunskapsresultaten för eleverna bör också analyseras och följas upp, liksom de stora skillnaderna mellan flickors och pojkars betyg.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

Rektor prioriterar frågor kring arbetsmiljö och delaktighet. Personalen samtalar regelbundet om värdegrundsarbetet. Varje termin och inför den årliga kvalitetsredovisningen utvärderas målluppfyllelsen gemensamt av all personal.

Arbetsplatser finns inte för alla lärare – ett arbetsbord med en dator i personalrummet utgör en lärares arbetsplats. Detta stör och försvårar både för dem som har paus och är lediga och den som behöver arbetsro. I övrigt har de flesta lärare där det är möjligt sin arbetsplats i klassrummen.

En arbetsmiljöfråga som diskuterats, även bland eleverna, gäller den ”rökruta” som finns för personalen utanför personalrummet. Det upplevs av många som ett problem och provocerande att rökning sker på skolområdet. Detta är inte heller förenligt med en god arbetsmiljö och skolans egen hälsoprofil.

Det formella inflytandet med reella påverkansmöjligheter i klassråd (se även område 1 Normer och värden) ifrågasätts av elever. Elevrådet fungerar enligt uppgift bra och där finns även reellt inflytande i vissa frågor, medan klassrådets funktion får flera negativa omdömen.

Samverkan med föräldrarna sker genom exempelvis föräldramöten och skolrådet. Flera föräldrar påpekar dock att det kan vara svårt att påverka mål och kvalitetsredovisning eller att göra sin stämma hörd i de mötesformer som finns.

Lidens verksamhet för årskurserna 7–9 har varit nedläggningshotad. Detta har varit en angelägen och mycket viktig fråga för de inblandade, både elever, personal och föräldrar, och samlat alla i ett gemensamt arbete. Här uppskattas rektors engagemang och metoder för att skapa debatt. Det kommer bland annat till uttryck genom möten med inbjudna politiker och kontakt med massmedia. För tillfället har skolan fått en frist på fyra år. Beslut om eventuella nedläggningar har skjutits på framtiden.

Det praktiska värdegrundsarbetet sker i form av förebyggande verksamhet med exempelvis extra rastvakter och kamratsjälgare. Varken elever eller föräldrar har deltagit vid utformandet av ordningsreglerna.

Mobbningsteamet finns till för alla elever, men oklarhet råder bland både elever och personal om teamet bara är till för de äldre eleverna. Eleverna vet dock vart de skall vända sig vid konflikter och bråk, liksom att det finns ett mobbnings-team att kontakta.

Handlingsprogrammet mot kränkande behandling är inte komplett och dokumentet är inte uppdaterat. Tidigare följde man den så kallade Farstamodellen,

som innebär att föräldrarna inte kontaktas direkt vid en mobbningssituation. Dokumentet om mobbning är inte heller känt bland alla elever och föräldrar.

Elevvårdsteam saknas på Lidens skola. Elevhälsan består av en skolsköterska på deltid, men ingen kurator finns. Studie- och yrkesvalsläraren på Liden ingår inte i elevhälsan.

Friluftspprofilen vid skolan finns presenterad i informationsmaterial, och friluftsför aktiviteter erbjuds bland annat i samband med elevens val. Man har också en övergripande profil som hälsofrämjande skola med dagliga rörelseaktiviteter. En viss hälsoundervisning har redan påbörjats i årskurs 7 och en utökning av denna verksamhet planeras.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolans arbete inom området arbetsmiljö och delaktighet håller en godtagbar kvalitet. Det finns angelägna förbättringsområden gällande elevers och föräldrars möjlighet till delaktighet, exempelvis inom de samverkansorgan som finns.

Mobbningsteamets arbete och handlingsprogrammet mot kränkande behandling behöver också tydliggöras för alla.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

Vid Lidens skola pågår ett utvecklingsprojekt med Anundgårds och Stiges skolor med betygs- och bedömningsdiskussioner samt utformande av lokala kursplaner. Projektet kallas "Den röda tråden i undervisningen". Då Lidens skola tar emot blivande årskurs 7-elever från Anundgård och Stige, är ett syfte att få gemensamma undervisningsmål och betygskriterier vid skolorna. Detta ska underlätta för lärarna vid bedömning av måluppfyllelse och öka likvärdigheten. Arbetet presenterades i samband med de så kallade Vimmeldagarna, där goda exempel på skolutvecklingsprojekt lyftes fram under kommunens gemensamma fortbildningsdagar.

Kursplanearbetet har kommit olika långt i olika ämnen. Det finns ett uttalat behov av fortsatt gemensam tolkning av läroplanens och kursplanernas mål. Det påbörjade "röda tråden"- arbetet upplevs av flera som en framkomlig väg.

Kunskapssynen och synen på lärandet i skolan skiljer sig åt och inom skolan förekommer många olika arbetssätt och undervisningsmetoder.

Pedagogiska diskussioner inom och mellan arbetslagen behövs enligt många i ökad omfattning och rektorn menar att skolan satsar på detta.

Organisering av klasser och grupper som ska ge förutsättningar för eleverna att nå utbildningsmålen sker på olika sätt. I klasserna F – 2 arbetar ett arbetslag med ett varierat och anpassat innehåll. Personalen har en bra samsyn med många pedagogiska samtal.

Förskoleklassens elever följer förskoleklassens mål med en egen verksamhet, trots att deras klass också är integrerad med årskurs 1 och 2. Förskollärare och fritidspedagog finns med i arbetslaget och deras pedagogiska syn och arbete tas tillvara. Man arbetar med gemensamma projekt och teman, som exempelvis närmiljön och naturen.

I årskurserna 3–4 respektive 5–6 arbetar eleverna åldersblandat med varsin klasslärare. Klasserna är sammanhållna grupper utan så mycket samverkan mellan dem. Lärarna kan dock gå in och undervisa i sina ämnen i de bägge klasserna. Inom årskurserna 7–9 varierar arbetssätten mellan olika klasser och många olika pedagoger visar på en stor variation av lektioner och undervisningsmetoder.

Under inspektionsbesöket förekom inte problemlösning och undersökande arbetssätt i någon större omfattning bland de besökta lektionerna. Eleverna själva upplever också att möjlighet till delaktighet, ansvarstagande och inflytande över sitt eget lärande ofta är begränsat. Hur undervisningen i ämnet utformas är till stor del avhängigt den enskilde läraren (se även område 1 Normer och värden).

Datorer används överlag inte som ett pedagogiskt verktyg. Enligt fleras uppfattning kan bristande kunskap hos en del lärare vara en orsak, men brist på datorer en annan (se även område 6 Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning).

Det är överlag små klasser med många vuxna och lärartäthet är god trots gjorda nedskärningar. För att individanpassa undervisningen för elever i behov av stöd finns en speciallärare för eleverna i årskurs 3–6 i den gamla skolan. Denna lärare går ibland in som resurs i helklass, men oftast kommer en eller ett par elever till speciallärarens lilla rum.

En lärare med mångårig erfarenhet har tjänst som speciallärare för de äldre eleverna. Stödet till elever i årskurs 7–9 ges bland annat i den så kallade Verkstan, där specialläraren ibland undervisar enskilda elever, men oftast sker undervisning i mindre grupp.

Åtgärdsprogram upprättas av klasslärare eller ämneslärare och skrivs under i samråd med elev och förälder vid utvecklingssamtalen. Åtgärdsprogrammen ska enligt skolan bli tydligare skrivna.

Föräldrar och elever är i stort nöjda med utvecklingssamtalen, men de ska förbättras enligt skolans egen kvalitetsredovisning och även bli tydligare genom en ny blankett. För de yngre eleverna används "Huset", en illustration av elevens mål och måluppfyllelse som följs upp vid varje utvecklingssamtal. De individuella utvecklingsplanerna ska också utgöra underlag för samtalen framöver.

Elevvårdssamtal förs vid alla arbetslagskonferenser och elevvårdskonferens (EVK), hålls vid behov.

För studievägledning och information finns en studie- och yrkesvägledare (SYV), som delar sin tjänst mellan Lidens och Bergsåkers skolor. SYV ingår dock ej i något elevvårdsteam och deltar inte heller i EVK utom i något undantagsfall. Däremot deltar SYV tillsammans med speciallärare och skolsköterska vid överlämning av elever i årskurs 9 till gymnasieskolan.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att kvaliteten i den pedagogiska verksamhetens till övervägande del är god. Det finns dock exempel på arbetsätt och undervisningsmetoder där kvaliteten endast är godtagbar och där utvecklandet av den pedagogiska verksamheten är ett viktigt förbättringsområde. Framförallt gäller det elevers möjlighet till delaktighet i utformandet av arbetet med att nå de nationella målen för lärande, samt ökat ansvar och inflytande över det egna lärandet.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskildas rättsäkerhet.

Lidens skola tillhör Selångers distrikt, ett av sex skoldistrikt i Sundsvalls kommun. Det har varit många rektorsbyten vid skolan under årens lopp. Dessa ständiga byten har inverkat negativt på styrnings- och ledningsfunktionen. Rutiner och idéer har ofta förändrats mycket snabbt med bristande kontinuitet som följd.

Utvärderingen av den nuvarande organisationen visar enligt skolans egen kvalitetsredovisning för 2003/04 att man ej nått målet. Åtgärder som föreslås är ”att ändra målsättningen till maximal måluppfyllelse och att sätta in mer resurser”. En tidigare gjord arbetsmiljöundersökning visade på flera problem och missnöje bland personalen.

Nuvarande rektor tillträdde för cirka 2,5 år sedan. Tidigare har det varit två rektorer som delat på rektorsansvaret. Rektorn ingår i distriktets rektorsgrupp som träffas regelbundet. Distriktschefen anses ej vara särskilt styrande utan snarare tillåtande och ett stöd för rektorerna.

För att hålla sig informerad och samtidigt föra ut information till både elever, personal och föräldrar, har rektorn en ”lägeskonferens” varje vecka med vaktmästare, skolsköterska, studie- och yrkesvägledare och kanslist. Lägeskonferenser ger underlag för veckobladet, en information till elever, personal och föräldrar.

I kvalitetsredovisningen för läsåret 2003/04 står under ledardeklarationen att Lidens skola ska vara en skola som är öppen för idéer, åsikter och problemlösning. Både föräldrar, personal och elever kan uppleva att rektorn ibland ”kör över folk” vid diskussioner. Rektorn värnar dock enligt flera utsagor om enskild

elevs rättssäkerhet och är väl insatt i de bestämmelser och styrdokument som gäller. Rektorn fungerar också som pedagogiska ledare och är drivande i pedagogiska diskussioner och skolutvecklingsfrågor.

Tanken är att den lokala arbetsplanen för skolan ska skrivas som mål inom olika områden utifrån kommunens nya skolplan. Kvalitetsredovisningen ska utgå från arbetsplanen och bygga på personalens olika utvärderingar. All personal är delaktig i uppföljningen och olika grupper tilldelas ett målområde för att diskutera måluppfyllelsen.

Den lokala arbetsplanen består nu av många separata texter som bara häftats ihop med en innehållsförteckning. Detta gör dokumentet svårläst. I kvalitetsredovisningen, som är mycket kortfattad, hänvisas sedan till olika målområden med nummer och rubrik. För läsaren är det svårt att få ett helhetsintryck av verksamheten. Inga uppföljningar eller analyser är gjorda, utan bara korta redovisningar om målet är uppfyllt eller ej. Vissa områden är inte utvärderade alls, till exempel texten om värdegrunden.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolans styrning, ledning och kvalitetsarbete i stort håller en god kvalitet. Kvalitetsarbetet genomförs kontinuerligt och regelbundet och all personal görs delaktig.

Kvalitetsredovisningen och dokumentationen behöver dock utvecklas så att det blir lättare att uppfatta och urskilja mål, uppföljning, utvärdering samt analys och åtgärdsförslag.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

I Lidens skola informeras föräldrarna bland annat vid utvecklingssamtal, veckobrev, föräldramöten och skolråd om skolans verksamhet och elevernas skyldigheter och möjligheter. Föräldrarna är i stort nöjda med skolans information, men flera saknar lärarens veckobrev om klassens aktiviteter.

Vid Lidens skola finns möjlighet för elev att vara inskriven i särskolan och samtidigt integrerad i grundskoleklass och följa särskolans kursplaner.

För funktionshindrade elever med fysiska rörelsehinder erbjuder inte skolan någon undervisning då lokalerna inte är anpassade. Eleverna får i stället skolskjuts till någon annan skola i Sundsvall.

Elevens val är schemalagt varje vecka och skolan erbjuder bland annat naturskolan för de yngsta eleverna. För de äldre eleverna finns idrott i olika former och uteaktiviteter under skolans friluftslivsprofil. Här framförs kritiska röster från elever som menar att utbudet bara är inriktat på olika idrottsaktiviteter. För elever i till exempel klass 5–6 erbjuds elevens val bara inom klassens ram, det vill säga som några praktiska saker att pyssla med i klassrummet. Eleverna är inte nöjda med de få alternativ som finns att välja bland.

Eleverna väljer också slöjdart och i skolan finns slöjdlokaler som även nyttjas av de närliggande skolorna elever.

Skolans val är friluftsinriktningen och att vara en hälsoskola med friluftsinriktning. En nyhet nästa läsår är att införa hälsa som ämne i årskurs 7.

Språkval sker i årskurs 6 och rektorn själv tillsammans med SYV informerar nu blivande elever och föräldrar om vikten av att läsa ett nytt modernt språk. Skolan erbjuder eleverna att läsa ett av de tre språken tyska, franska och spanska. Tidigare har skolan fått kritik för att inte kunna erbjuda och fullfölja elevers val av språk.

Som alternativ till ett nytt modernt språk finns möjligheten att istället välja svenska och/eller engelska. Dessutom erbjuds så kallad ”basverksamhet” i liten grupp. Med det menar skolan stöd av specialläraren i skilda ämnen som exempelvis matematik eller bara läxhjälp. På så vis går dock eleverna i basverksamheten miste om sina timmar i det språk som de har valt och har rätt till.

”Bryggan” kallas det samverkansarbete inom Sundsvall där övergångar och överlämningar för elever mellan olika skolor och stadier diskuteras. Syftet är att förbättra samarbetet och kontakten mellan personalen och underlätta byten för elever, och då speciellt för elever i behov av stöd.

För närvarande finns inte någon elev med anpassad studiegång vid skolan. Rektorn vill inte ha någon särskild verksamhet för elever i behov av stöd som exempelvis ”Lilla gruppen”, utan strävar efter att alla elever ska vara inkluderade i den ordinarie undervisningen med bibehållen rätt till stöd.

Centralt i Sundsvall har Selångers distrikt en särskild undervisningsgrupp kallad SVEA-skolan, ett skoldaghem för elever i årskurs 7–9. En elev från Lidens skola går där för tillfället.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolans utbud av utbildning överlag håller en godtagbar nivå. Skolan informerar föräldrar och elever om skolans utbud och valmöjligheter på ett lättillgängligt och mångsidigt sätt.

Utbudet av elevens val och genomförandet av det i vissa årskurser behöver dock förbättras, så att alla elever har flera valmöjligheter.

Genomförandet av språkvalet, med skolans så kallade basverksamhet, sker inte i enlighet med bestämmelserna och måste snarast åtgärdas.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

I Lidens skola råder osäkra förhållanden om resurser och utformning av de olika verksamheterna samt lokalanvändningen. Bland annat efterfrågas av både personal och föräldrar tydligare information om resurser till elever i behov av stöd. Just nu saknas en specialpedagog och det finns endast två lärare som tjänstgör som speciallärare på skolan.

Skolan har gott om lokaler, men många är trista och slitna och i stort behov av renovering. Idrottssalen är liten och hårt belastad. På många elevers och lärares önskelista står en ny sporthall. Nedskränningar har gjorts och skolans verksamhet för de äldre eleverna i årskurs 7–9 har länge hotats av nedläggning. Efter ett politiskt beslut i kommunen har skolan fått en frist på fyra år.

Skolan kännetecknas av relativt många vuxna och små undervisningsgrupper. Det är alltså förhållandevis hög lärartäthet (10,1 lärare/100 elever läsåret 2003/04) och personal med adekvat utbildning (totalt 16 av 19 lärare hade pedagogisk utbildning).

I vissa fall känner skolan av att avståndet från centralorten är stort då det är svårt att rekrytera behörig personal. Så fick man till exempel vänta i över ett år på att få skolskötersketjänsten tillsatt. Kompetensutveckling för personalen består av både individuell och gemensam fortbildning. Personalen är nöjd med de möjligheter som finns. För ändamålet finns även EU-medel och skolan satsar på att stärka personalgruppens kompetens.

Tillgången till datorer är mycket begränsad, utom i några enstaka klassrum där det ibland kan finnas ett par datorer som används. Datorrummet för de äldre eleverna är nästan tomt och endast ett fåtal datorer finns kvar. Övriga datorer är utplacerade i klassrummen. Många elever använder inte datorerna, antingen för att de inte får eller på grund av att de är trasiga.

Läromedlen i de olika årskurserna är överlag relativt nya och av god kvalitet. Skolan satsar enligt rektorn stora resurser på läromedel och riktiga läroböcker. Det finns också ett skolbibliotek i skolan.

Uppehållsrummen och en cafeteria, med bland annat frukostförsäljning för de äldre eleverna, är mycket uppskattade. Gratis frukt och en fruktstund varje dag är exempel på vad skolan prioriterar, vilket också är mycket populärt bland både elever, personal och föräldrar.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att verksamheten har goda förutsättningar att nå de mål som anges i läroplaner och kursplaner. Datorutrustning och datoranvändningen är dock ett eftersatt område som bör förbättras. Principer för resursfördelning och prioriteringar till elever som är i behov av särskilt stöd kan också tydliggöras.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Lidens skola övergripande är av god kvalitet. Bra stämning, trivsel och trygghet ger förutsättningar för god målfyllelse. Styrning, ledning och kvalitetsarbetet har utvecklats. Resultaten har också förbättrats över tid, även om variationen inom skolan fortfarande är stor.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- en enhetlig social gemenskap behöver utvecklas för både elever och personal för att skapa samsyn inom skolan,
- alla elevers åsikter bör få komma till uttryck och det reella inflytandet bör utvecklas för att främja ett demokratiskt förhållningssätt,
- eleverna behöver få ett utökat ansvar och inflytande över sitt eget lärande för att på så sätt öka sin motivation och lust att lära,
- elevernas kunskapsresultat bör analyseras och följas upp,
- de stora skillnaderna mellan flickors och pojkars betyg bör analyseras,
- samverkan med elever och föräldrar genom olika samverkansformer avseende exempelvis arbetsmiljön behöver förbättras,
- mobbningsteamets arbete och handlingsprogrammet mot kränkande behandling behöver tydliggöras för alla,
- elevers möjlighet till delaktighet i utformandet av arbetet med att nå de nationella målen för lärande bör förbättras,
- ansvar och inflytande över det egna lärandet hos elever bör utvecklas,
- kvalitetsredovisningen behöver utvecklas så att mål, uppföljning, utvärdering samt analys och åtgärdsförslag tydliggörs,
- utbudet av elevens val och genomförandet av det i vissa årskurser behöver utvecklas samt
- datorutrustning och datoranvändningen är eftersatt och bör förbättras.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- Språkval genomförs inte i enlighet med bestämmelserna (2 kap.17 § grundskoleförordningen).

Datum	Ort
2005-06-20	Umeå

Lena Ålander
Ola Dahlgren